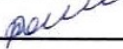

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Гарант освітньої програми
Анастасія Більшакова**

_____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Проректор з
навчальної роботи
Інна СТАШЕВСЬКА**

_____ 2020 р.

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

**Інструктивно-методичні матеріали
до семінарських занять з дисципліни**

_____ перший (бакалаврський) рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність _____ 053 Психологія

(код і назва спеціальності)

освітня програма _____ Психологія

(назва освітньої програми)

кваліфікація _____ бакалавр з психології

факультет _____ соціальних комунікацій

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять з дисципліни
ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

(назва навчальної дисципліни)

Розробник: Большакова А.М., завідувач кафедри психології та педагогіки, доктор психологічних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол № 2 від « 21 » серпня 2020 р.

Голова групи забезпечення
д.психол.н., професор

Анастасія
БОЛЬШАКОВА

Завідувач кафедри
психології та педагогіки,
д.психол.н., професор

Анастасія
БОЛЬШАКОВА

Затверджено на засіданні ради факультету соціальних комунікацій
протокол № 1 від « 25 » серпня 2020 р.

Голова ради факультету

Алла СОЛЯНИК

Мета та завдання навчальної дисципліни

«Основи психологічного консультування» - навчальна дисципліна, спрямована на ознайомлення здобувачів з основами психологічного консультування і формування в них базових консультативних навичок. У курсі розглядаються основні підходи до психологічного консультування, основні вимоги до особистості консультанта, особливості організації консультативного процесу, базові техніки психологічного консультування. Розкриваються особливості консультування в соціокультурній сфері.

Мета: розкрити особливості консультування як одного з напрямків прикладної психологічної діяльності. Сформувати в уявлення про основні теоретичні конструкти, що існують у консультуванні. Розвинути навички застосування базових технік консультування.

Завдання:

- Знайомство з основними теоретичними уявленнями про психологічне консультування і оволодіння понятійним і термінологічним апаратом дисципліни;
- Формування уявлень про клієнта консультації, адекватних науковим психологічним знанням;
- Знайомство з професійними вимогами, що висуваються консультанту;
- Вивчення основних методів, прийомів і технік психологічного консультування;
- Вивчення форм і видів цілеспрямованого психологічного впливу в психологічному консультуванні;
- Ознайомлення з методом і навичками ведення консультативної бесіди;
- Розвиток і поглиблення навичок рефлексивного аналізу (в т.ч. консультативної бесіди).

Компетентності, формування яких забезпечує дисципліна

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 - Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 - Здатність бути критичним і самокритичним.
 - Здатність приймати обґрунтовані рішення.
 - Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
 - Навички міжособистісної взаємодії,
 - Здатність працювати в команді.
 - Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Професійні компетентності:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту
- Здатність дотримуватися норм професійної етики
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини
- Здатність збирати, аналізувати, систематизувати та використовувати у практичній діяльності інформацію щодо психологічних особливостей професійної діяльності у соціокультурній сфері.
- Здатність використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення.

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує дисципліна

Вивчення даної дисципліни забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
- Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій
- Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога
- Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
- Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії
- Розробляти та реалізовувати програми психологічного супроводу професійної діяльності у соціокультурній сфері
- Розробляти та реалізовувати психопрофілактичні та психокорекційні (індивідуальні та групові) програми засобами культури та мистецтва
- Використовувати засоби культури та мистецтва у процесі психологічного консультування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

1. Методологічні і теоретичні засади психологічної практики.
2. Основні принципи консультування.
3. Перспективні цілі і завдання консультування.
4. Динаміку і структуру консультативного процесу: етапи і стадії.
5. Основні ефекти і феномени консультування.
6. Типові помилки консультанта.
7. Особливості консультування: дітей і підлітків.
8. Особливості консультування: групового і сімейного.

9. Основні ідеї, поняття і методи, застосовані в психоаналітичному, поведінковому і гуманістичному консультуванні.

10. Основи професійної етики.

вміти:

1. Проводити і аналізувати консультативну бесіду.

2. Володіти навичками (вербальними і невербальними) підтримки контакту.

Використовувати в бесіді базові навички - активного слухання.

3. Володіти технікою отримання і аналізу інформації в консультуванні.

4. Висувати гіпотези про характер проблем клієнта.

5. Аналізувати приклади прояву терапевтичних ефектів в консультуванні.

6. Аналізувати тексти із списку літератури.

Мати **навички:**

1. Проводити і аналізувати консультативну бесіду.

2. Володіти навичками (вербальними і невербальними) підтримки контакту.

Використовувати в бесіді базові навички - активного слухання.

3. Володіти технікою отримання і аналізу інформації в консультуванні.

4. Висувати гіпотези про характер проблем клієнта.

5. Аналізувати приклади прояву терапевтичних ефектів в консультуванні.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічне консультування в контексті психологічної допомоги	2
2	Консультант – особистість і професіонал	2
3	Особистість клієнта у процесі консультування	2
4	Етапи та зміст процесу консультування	2
5	Мотиваційне консультування	2
6	Супротив у психологічному консультуванні	2
7	Перенесення у психологічному консультуванні	2
8	Специфіка психологічного консультування за окремими проблемами	6
	Разом	20

Семінарське заняття № 1.

Тема: Психологічне консультування в контексті психологічної допомоги

Питання до обговорення

1. Етичні принципи психологічного консультування
2. Організаційні питання психологічного консультування
3. Початок приватної психологічної практики
4. Простір психологічного консультування
5. Просування психологічних послуг

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.
3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.

5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

Семінарське заняття № 2.

Тема: Консультант – особистість і професіонал

Питання до обговорення

1. Професійно важливі якості психолога-консультанта
2. Вимоги до рівня професійної підготовки психолога-консультанта
3. Типові помилки консультанта-початківця
4. Психофізіологічна ціна професійної діяльності консультанта
5. Професійна безпека психолога-консультанта.

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.
3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.
5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

Семінарське заняття № 3.

Тема: Особистість клієнта у процесі консультування

Питання до обговорення

1. Види клієнтів
2. Мотивація клієнта щодо отримання психологічної допомоги
3. Зовнішня та внутрішня реальність клієнта як предмет психологічного консультування

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.

2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.

3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.

4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.

5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

Семінарське заняття № 4.

Тема: Етапи та зміст процесу консультування

Питання до обговорення

1. Загальна характеристика етапів психологічного консультанта
2. Встановлення контакту з клієнтом.
3. Скарги у процесі психологічного консультування
4. Бажання клієнта та запит у психологічному консультуванні.
5. Завершення консультування.

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.

2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.

3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.

4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.

5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

Семінарське заняття № 5.

Тема: Мотиваційне консультування

Питання до обговорення

1. Загальне уявлення про мотиваційне консультування
2. Функції психологічного консультування

3. Мотиваційне консультування у роботі з різними типами проблем
4. Основні етапи та техніки мотиваційного консультування

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.
3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.
5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

Семінарське заняття № 6.

Тема: Супротив у психологічному консультуванні

Питання до обговорення

1. Загальне уявлення про супротив у психологічному консультуванні.
2. Види супротиву
Вплив супротиву на ефективність психологічного консультування
3. Техніки виявлення супротиву
4. Підходи та техніки подолання супротиву

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.
3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.
5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

Семінарське заняття № 7.

Тема: Перенесення у психологічному консультуванні

Питання до обговорення

1. Перенесення та контрперенесення у психологічному консультуванні
2. Види перенесення та контрперенесення
3. Проробляння перенесення та контрперенесення у психологічному консультуванні

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.
3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.
5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

Семінарське заняття № 8.

Тема: Специфіка консультування за окремими проблемами

Питання до обговорення

1. Особливості та завдання консультування клієнтів з ПТСР
2. Особливості та завдання консультування клієнтів – жертв насильства
3. Особливості та завдання консультування клієнтів – представників сексуальних меншин
4. Особливості та завдання консультування релігійних клієнтів
5. Особливості та завдання консультування агресивних клієнтів
6. Особливості та завдання консультування демонстративних клієнтів
7. Особливості та завдання консультування невмотивованих клієнтів
8. Особливості та завдання консультування клієнтів із хімічними залежностями
9. Особливості та завдання консультування клієнтів з психічними розладами

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.
3. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
4. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.
5. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.